

така страшно се бѣха уплашили щото наистина би избѣгали, ако да не бѣше познатата Темистоклова стратегема, който изигра всичкитѣ. И само тогазъ, когато нѣмаше изборъ и когато неможеше да се бѣга, нѣ трѣбваше да се биятъ, тѣ сж се впуснали въ борбата и юнашки сж се борили и то по-вече отъ съревнование. Когато пѣкъ опасността е изчезнала, тѣ отново сж наченали да се каратъ, като сж доказвали единъ другиму, какъ всѣвой отъ тѣхъ е ударилъ първъ¹⁾.

Единъ нашъ учителъ А. П. М., като описва битката при Чокешина, говори и за Термопилитѣ, та по тоя случай, самичкѣ свежда на сжцинската му мѣрка юначеството, което старитѣ Елини, спорѣдъ легендитѣ на тѣхнитѣ писатели, сж показали тамъ. „У Гръцитѣ всички изгинаха на Термопилитѣ подъ водителството на краля Леонида“, казва писателя, „ала само — слушайте — само по цѣната на прѣдателство! Прѣдателя, Гръкъ, Ефиалтъ, спроведе по тайна пѣтека Персийцитѣ, които обиколиха Гръцитѣ отъ гѣмъ гърбѣтъ. Гръцитѣ бѣха като въ котелъ. Трѣбваше да изгинатъ. Тѣ тамъ всичкитѣ сж паднали по безпримѣрно честенъ и мжжественъ начинъ“. „Това донасяме по расказванѣето на персийскитѣ писатели, — казватъ прѣмудритѣ гръцски глави — защото никой отъ нашитѣ не остана жив!“.

„И пакъ . . . единъ се спасилъ и занесълъ гласъ за нечутото погинване!!“²⁾.

По тоя начинъ много поетически, исторически картини, когато наченаха критически да се анализиратъ, станахъ карикатури. Ала въ военно отношение не по малко е богато съ карикатури и самото Гръцко Кралство. Особенно военния моралъ на самозваннитѣ Елини се показа прѣдъ свѣта въ 1885 и 1886 година. Знае се какво стана тогава и какъ ний се дигнахме да не дадемъ да се наруши Берлинския Договоръ, и да възвърнемо равновѣсието на държавитѣ на Балканский полуостровъ, развалено, какво се мислеше, чрѣзъ Источно — Румелийското въстание. Сега, дали ний имамхе право или не, то е другъ въпросъ. Ала фактъ е, че Гръцитѣ чувствуваха и поддържаха, че равновѣсието е нарушено и говорѣха, че трѣбова да се възстанови то по който и да е начинъ. Ала тѣ самине искаха нито прѣстъ да помърднатъ за да

¹⁾ Henri Bell, стр. 11

²⁾ Недичи и битката Чокешинска отъ А. П. М. учителъ. „Отечество“, св. 113—114 стр. 196